

Protokoll

Møte:	Brukerutvalget Helse Sør-Øst RHF	
Dato og tid:	07.03.2017, kl. 10.15 - 16.15 08.03.2017, kl. 08.30 – 13.00	Sted: Helse Sør-Øst RHF Møtesenter Hamar
Tilstede:	Fra Brukerutvalget Øistein Winje (leder), Rune Kløvtveit (nestleder), Astri Myhrvang, Hanna Therese Berg, Jytte Undrum, Kari Melby, Kenneth Arctander Vatnbakk Johansen, Knut Magne Ellingsen, Maria T.B. Bjerke, Nina Roland (8. mars til kl. 12.00), Ragnar Skjøld, Øystein Kydland, Reidun Martinsen. Fra Helse Sør-Øst RHF Martha Østbye, spesialrådgiver Ida-Anette Kalrud, rådgiver Innledere 029-2017 Cathrine M. Lofthus, administrerende direktør, Helse Sør-Øst RHF 030-2017 Torstein Pålsrud, plansjef Helse Sør-Øst RHF 033-2017 Geir Bøhler, konst. fagdirektør, Helse Sør-Øst RHF, (video) 034-2017 Simone Kienlin, rådgiver, Helse Sør-Øst RHF 036-2017 Thomas Vestre Hansen, spesialrådgiver, Helse Sør-Øst RHF, (video) 037-2017 Martha Østbye spesialrådgiver, Helse Sør-Øst RHF 038-2017 Ida-Anette Kalrud, rådgiver, Helse Sør-Øst RHF 039-2017 Anne-Lise Kristensen, Pasient- og brukerombudet i Oslo og Akershus 041-2017 Christer Mortensen spesialrådgiver HR, Helse Sør-Øst RHF	
Forfall:	Erna Hogrenning, Trond Hilmersen	
Referent:	Martha Østbye og Ida-Anette Kalrud	

Sak nr	Sak/merknad
023-2017	Godkjenning av innkalling og saksliste Vedtak Innkalling og saksliste godkjennes.

024-2017	Protokoll brukerutvalgets møte 26. og 27. 01.2017 Vedtak Protokoll godkjennes.
025-2017	Referat arbeidsutvalgets møte 21.02.2017 Spørsmål: • Sak om kontaktelege og neste gangs behandling i brukerutvalget • Sak om multiresistente bakterier når det kommer opp som sak i brukerutvalget • Henvendelse fra brukerutvalget ved Akershus universitetssykehus HF og bruk av lokaler til aktiviteter i regi av brukerorganisasjoner Vedtak Referatet tas til orientering.
026-2017	Dialog/orienteringer fra administrerende direktør Cathrine M. Lofthus, Helse Sør-Øst RHF Status i helseforetaksgruppen • Ventetider, fristbrud og passert tentativ tid • Pakkeforløp kreft og nye diagnoseområder • Logistikk og organisering • Bemanning – innleie • Kostnader medikamenter • Rett til utredning/rett til behandling • Styresaker mars 2017 ○ Digital fornying ○ Akuttfunksjonen Sørlandet Sykehus ○ Finansstrategi ○ Høringsuttalelse NOU 2016:25 Organisering og styring av spesialisthelsetjenesten. • Hovedstadsområdet ○ Vestby ○ Kongsvinger ○ Oslo ▪ Radiumhospitalet ▪ Regional sikkerhetsavdeling ▪ Gaustad – Aker • Andre dialogpunkt ○ Brukerstyrte poliklinikker Vedtak Redegjørelsen tas til orientering.
027-2017	Erfaringsutveksling Brukerutvalgets medlemmer har i perioden deltatt i • Samhandlingsnettverket • Møte om prehospitale tjenester • Møte i forskningsutvalget • Møter om anskaffelse TSB • Møter om årlig melding og brukerutvalgets årsrapport • Programkomite nasjonal DPS konferanse • Fagråd infeksjonsmedisin, immunologi og smittevern

	• Møter om samvalg • Arbeidsgruppe opplæring brukervedvirkning • Regional arbeidsgruppe bruk av tvang innen TSB • Brukerpanelet pasientreiser • Fellesmøte medisinfri behandling • Styremøtet • Felles styresamling • Anskaffelse somatiske tjenester • Møte om Høringsuttalelse NOU 2016:25 Organisering og styring av spesialisthelsetjenesten • Beslutningsforum • Arbeidsgruppe om innovasjonsmidler i Helse Sør-Øst • Fagråd pasientsikkerhetsprogrammet Vedtak Informasjonen tas til orientering.																		
028-2017	Konferanser, invitasjoner og deltagelser v/Ida-Anette Kalrud Vedtak <table border="1"> <tr> <td>Regional kompetansetjeneste medfødt rus-skade,</td> <td>Nina Roland</td> </tr> <tr> <td>Revisjon av veileder håndtering av uønskede hendelser og retningslinje Publisering av uønskede hendelser</td> <td>Jytte Undrum Ragnar Skjøld</td> </tr> <tr> <td>Programkomite brukerkonferanse</td> <td>Astri Myhrvang</td> </tr> <tr> <td>Digitale innbyggertjenester</td> <td>Erna Hogrenning og Øistein Winje</td> </tr> <tr> <td>Regional kompetansetjeneste for import og tropesykdommer</td> <td>Nina Roland</td> </tr> <tr> <td>Regional kompetansetjeneste for pasient- og pårørendeopplæring Fevik-konferansen</td> <td>Rune Kløvtveit Maria Bjerke</td> </tr> <tr> <td>Nettverksamling legemiddelhåndtering</td> <td>Øystein Kydland</td> </tr> <tr> <td>Forskning i fjæra</td> <td>Knut Magne Ellingsen</td> </tr> <tr> <td>Regional fagutviklingsgruppe for felles utvikling av tjenestetilbudet innenfor helse- og omsorgstjenestelovens § 10-2 og § 10-3 i Helse Sør-Øst</td> <td>Jytte Undrum erstatter Øystein Kydland</td> </tr> </table>	Regional kompetansetjeneste medfødt rus-skade,	Nina Roland	Revisjon av veileder håndtering av uønskede hendelser og retningslinje Publisering av uønskede hendelser	Jytte Undrum Ragnar Skjøld	Programkomite brukerkonferanse	Astri Myhrvang	Digitale innbyggertjenester	Erna Hogrenning og Øistein Winje	Regional kompetansetjeneste for import og tropesykdommer	Nina Roland	Regional kompetansetjeneste for pasient- og pårørendeopplæring Fevik-konferansen	Rune Kløvtveit Maria Bjerke	Nettverksamling legemiddelhåndtering	Øystein Kydland	Forskning i fjæra	Knut Magne Ellingsen	Regional fagutviklingsgruppe for felles utvikling av tjenestetilbudet innenfor helse- og omsorgstjenestelovens § 10-2 og § 10-3 i Helse Sør-Øst	Jytte Undrum erstatter Øystein Kydland
Regional kompetansetjeneste medfødt rus-skade,	Nina Roland																		
Revisjon av veileder håndtering av uønskede hendelser og retningslinje Publisering av uønskede hendelser	Jytte Undrum Ragnar Skjøld																		
Programkomite brukerkonferanse	Astri Myhrvang																		
Digitale innbyggertjenester	Erna Hogrenning og Øistein Winje																		
Regional kompetansetjeneste for import og tropesykdommer	Nina Roland																		
Regional kompetansetjeneste for pasient- og pårørendeopplæring Fevik-konferansen	Rune Kløvtveit Maria Bjerke																		
Nettverksamling legemiddelhåndtering	Øystein Kydland																		
Forskning i fjæra	Knut Magne Ellingsen																		
Regional fagutviklingsgruppe for felles utvikling av tjenestetilbudet innenfor helse- og omsorgstjenestelovens § 10-2 og § 10-3 i Helse Sør-Øst	Jytte Undrum erstatter Øystein Kydland																		
029-2017	Saker til orientering, innkommet post - Referat brukerutvalget Sykehusapotekene HF - Protokoll brukerutvalget Akershus universitetssykehus HF - Rapport 2.halvår 2016 - Årsmelding Ungdomsråd Sørlandet sykehus - Nyhets sak - Slik søker pasienter om å få dekket reisen sin - Årsmelding brukerutvalget Sørlandet sykehus HF Vedtak Sakene tas til orientering.																		
030-2017	Helse Sør-Øst RHF Årlig melding v/ plansjef Torstein Pålrsrud. Torstein Pålrsrud redegjorde kort for Helse Sør-Øst RHF hovedprosesser og arbeidet med årlig																		

	melding. Vedtak Brukerutvalget tar årlig melding fra Helse Sør-Øst RHF til orientering.
031-2017	Brukerutvalgets uttalelse til Helse Sør-Øst RHF Årlig melding til orientering v/Øistein Winje Vedtak Brukerutvalgets slutter seg til uttalelsen til årlig melding 2016 fra Helse Sør-Øst RHF
032-2017	Brukerutvalgets årsrapport v/Øistein Winje Vedtak Brukerutvalgets årsrapport vedtas.
033-2017	Åpen time v/fagdirektør Geir Böhler, Helse Sør-Øst RHF Status arbeidet med strategi, kvalitet og pasientsikkerhet, revisjon av plan/strategi Hege Gjessing, tidligere president i Legeforeningen er engasjert for å arbeide med strategi for kvalitet og pasientsikkerhet. Hun bør inviteres til brukertutvalget allerede i neste møte. Det er planlagt møter med helseforetak og sykehus, dialog med brukertutvalget osv. Brukertutvalget forventer innflytelse på planen. Korridorpasienter/beleggsprosent Styret har bestilt en analyse som belyser beleggsprosent og korridorpasienter. Pasientsikkerhet/pasientopplevd kvalitet • Pasienter på korridor • Pasienter i annen avdeling enn der behandlingsansvaret ligger • Logistikk og rutiner Settes opp som sak brukertutvalget i mai/juni. Ventelister Helsedirektoratet ferdigstiller en rapport om ventelister i løpet av mai. Settes opp som sak i brukertutvalget etter at rapport fra helsedirektoratet foreligger, dvs i juni eller i første møtet etter sommerferien. Regionale utviklingsplaner • Dialogmøter Oslo universitetssykehus HF • Gaustad – Aker • Regional sikkerhetsavdeling Andre innspill/dialogpunkter • Pasienter med alvorlig øyesykdom, oppfølgingstilbud etter utskrivning • Nasjonale Kompetansetjenester: brukerrepresentasjoner og oppfølging generelt • Sykehusinfeksjoner, (settes opp som sak i brukertutvalget så snart som mulig) ○ Renhold ○ Bruk av smykker ○ Oppfølgingsregimer • Samtalerom ved utskrivning – tas opp i sak om «Trygg utskrivning» som er satt opp på brukertutvalgets årsplan i mai/juni. • Tolketjenester

	Vedtak Redegjørelsene tar til orientering. Noen av sakene vurderes satt opp som egne saker.
034-2017	Samvalg v/rådgiver Simone Kienlin, Helse Sør-Øst RHF Dialog og innspill • Samvalg er et virkemiddel for å realisere pasientrettighetslovens intensjoner • Informasjon og kommunikasjon er avgjørende og må tydeliggjøres • Behov for holdningsskapende arbeid – over tid • Journaldokumentasjon blir viktig • Pasient- og pårørenderollen samt brukerrepresentantenes rolle • Brukererfaringer må innhentes, f eks gjennom tilbakemeldingsfunksjoner etter behandling som enkelte sykehus har innført Vedtak Brukerutvalget vedtar følgende uttalelse om sak om samvalg: Brukerutvalget i Helse Sør-Øst støtter planen om å øke graden av samvalg, med bakgrunn i Lov om pasient- og brukerrettigheter. Brukerutvalget ønsker å komme med følgende kommentarer og innspill til det videre arbeidet med planen: <i>Informasjon</i> • Økt grad av samvalg er avhengig av en bevisstgjøring både hos pasienter og helsepersonell. • God og riktig informasjon er derfor helt nødvendig å få ut til berørte parter og allmennheten generelt. • Det må utarbeides informasjonsmateriell som finnes både som trykksak og på nettet. <i>Kommunikasjon</i> Det må være en god, åpen og trygg kommunikasjon mellom berørte parter, for å skape likeverdighet mellom pasient/pårørende og helsepersonell. <i>Brukermedvirkning</i> Brukermedvirkning må være sentralt og delaktig i det videre arbeidet. Brukererfaring må også inn som en del av opplæring og undervisning. <i>Økonomi</i> Helse Sør-Øst må sette av midler for å kunne jobbe med samvalg og implementeringen av dette. Brukerutvalget ber om at uttalelsen følger saken til ledergruppa.
035-2017	Innspill til hørings svar NOU 2016:25 Organisering og styring av spesialisthelsetjenesten. Vedtak Brukerutvalget tar innspillet til Helse Sør-Øst RHF høringsuttalelse til orientering.
036-2017	Revisjon av regionale standarder v/spesialrådgiver Thomas Vestre Hansen, Helse Sør-Øst RHF • Håndtering av uønskede hendelser • Publisering av uønskede hendelser Åpenhet er viktig, både i forhold til media og i forhold til læring Tilbakemelding til varsler er viktig Innspill - mulige årsaker til eventuell mangelfull rapportering • Kultur og holdninger • Kunnskap • Mangel på tid

	• Ledelse • Frykt for konsekvenser Vedtak Helse Sør-Øst RHF bes om å følge opp at de regionale standardene faktisk implementeres. Ytterligere tilbakemelding fra brukerutvalget kan bli gitt i møte 09.03.2017. Brukerutvalget ser fram til å motta de regionale standardene på høring.
037-2017	Felles retningslinjer for brukermedvirkning v/spesialrådgiver Martha Østbye, Helse Sør-Øst RHF Dialog om • Oppnevning av leder og nestleder • Regionale ulikheter på enkelte punkter Vedtak • Brukerutvalget merker seg at det i felles retningslinjer for brukermedvirkning på systemnivå legges opp til at brukerutvalget ikke lenger selv skal velge leder og nestleder. Dette går i mot høringsuttalelse fra brukerutvalget i Helse Sør-Øst RHF og uttalelsene fra de fleste brukerutvalg i Helse Sør-Øst. • Brukerutvalget ber administrasjonen om å lage rutiner for oppnevning som gir brukerutvalget innflytelse på valg av leder og nestleder. Dette er av vesentlig betydning for utvalgets frie stilling og legitimitet. • Det bes videre om at administrasjonen og styret ved oppnevning av brukerutvalget og leder/nestleder, tar hensyn til kontinuitet. • Brukerutvalget ber om evaluering av felles retningslinjer for brukermedvirkning etter to år.
038-2017	Tilskudd brukerorganisasjoner • Status og framdrift v/rådgiver Ida-Anette Kalrud, Helse Sør-Øst Vedtak Brukerutvalget tar redegjørelsen til orientering.
039-2017	Årsrapporter fra pasient- og brukerombudene til brukerutvalget v/pasient- og brukerombudet i Oslo og Akershus, Anne-Lise Kristensen <i>Spørsmål og dialog</i> • Oppfordret til brukerutvalget om å bidra til å gjøre ombudene kjent • Ber om støtte til infokampanje til innbyggere og til helsepersonell • Egenandeler for ruspasienter • Helfo informasjonstelefon • Rett til utredning/rett til behandling • egenandel ungdom som går fast til kontroll i spesialisthelsetjenesten • Sanksjons- og klagemuligheter når rettigheter ikke oppfylles Vedtak • Brukerutvalget deler pasient- og brukerombudenes forståelse av utfordringene i spesialisthelsetjenesten • Brukerutvalget vil bidra til at ombudsordningen må bli mer kjent • Brukerutvalgene støtter Pasient- og brukerombudenes forslag om • en informasjonskampanje rettet mot landets innbyggere for å skape kunnskap om pasient- og brukerrettighetene • en informasjonskampanje rettet mot tjenesteyterne for å skape kunnskap om pasient- og brukerrettighetene • at helsetjenestene i større grad må orientere pasienter og brukere om pasient- og brukerombudsordningen • at tilsynsordningen bør styrkes

	• Brukerutvalget oppfordrer ombudene til også å ta opp spørsmålet om egenandeler for ungdom i spesialisthelsetjenesten
040-2017	Årlig melding fra helseforetak – kontaktpersoner Vedtak Kontaktpersoner gjennomgår årlig melding fra helseforetak/sykehus med sikte på orientering i neste møte i brukerutvalget.
041-2017	Samordning av pasientsikkerhetskulturerundersøkelsen og medarbeiderundersøkelser v/spesialrådgiver HR Christer Mortensen • Hva gjøres og hvorfor? Dialogpunkter • Betydning for pasientene. (Jobbtrivsel = kvalitet og effektivitet.) • Kontroll vs tillitt Spørsmål om brukermedvirkning Spørsmål om synspunkt på ledelse Se i sammenheng med brukererfaringsundersøkelser. Vedtak Samordnet pasientsikkerhetskultur- og medarbeiderundersøkelse er viktig, også for pasientbehandlingen og pasientene. På sikt bør pasienterfaringsundersøkelser sammenstilles med pasientsikkerhetskultur- og medarbeiderundersøkelser.
042-2017	Kommende møter • Styrets årsplan • Brukerutvalgets års og møteplan (arbeidsdokument) Hovedprosesser innarbeides i årsplanen. Dato for møte ledere, nestledere og sekretærer for brukerutvalg: 10.05.2017. Vedtak Styrets årsplan og brukerutvalgets års- og møteplan tas til orientering.
043-2017	Henvendelse fra brukerutvalget Akershus universitetssykehus HF om tilgang til lokaler Henvendelse fra brukerutvalget Akershus universitetssykehus HF om tilgjengelighet til lokaler for brukerorganisasjoner. Vedtak Saken tas opp i leder/nestledermøtet.